

GLASILO KOLEKTIVOV TOZD RLV

Leto VIII

Četrtek, 24. januarja 1974

Št. 1

Predsednik delovne komisije akcijskega odbora za združitev Tone Bole je v petek, 4. januarja, sklical sestanek z novinarji internih glasil in časopisov. Do druge seje delovne komisije, ki je bila 14. decembra, je stvar prišla že tako daleč, da je postalo širše informiranje nujno potrebno.

Dejstva, ki jih je razgrnil tov. Bole, so naslednja:

- Izdelana sta temeljna dokumenta, ki bosta osnova za razpravo: Osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju in Temeljna izhodišča samoupravnega sporazuma.
- Ta dva osnutka je obravnavala delovna komisija akcijskega odbora na 2. seji 14. decembra in izrekla naslednje pripombe:
 - a/ Delo je kot celota v skladu s koncepcijo, za katero so se dogovorili na skupni konferenci komunistov.

Tiskovna konferenca o združevanju pri tov. Boletu

- b/ Temeljna izhodišča so pomanjkljiva, ker ne vsebujejo materialnih razmerij v najširšem smislu. To bi lahko zaviralo razpravo.
- c/ V dokumentu je prešibko prikazana širša perspektiva povezovanja - z vsemi stranskimi pojavi.
- d/ Preslabo je obdelana razmejitev na področju vzdrževalnih dejavnosti - tu so mišljene prednosti, ki jih nudi integracija /skupna investicijska politika/.
- e/ Posebej je treba pretehtati položaj RŠC v teh procesih.
- f/ Samoupravni sporazum o združevanju je treba uskladiti z občinskim samoupravnim sporazumom o stanovanjski izgradnji.
- g/ Podrobneje je treba obdelati vprašanje o združevanju delovne organizacije Šaleškega energetskega bazena v skladu z zakonom o elektrogospodarstvu.
- h/ K dokumentoma je treba dodati funkcijsko in samoupravno shemo.
- i/ V Izhodiščih in v Osnutku sporazuma je treba dodati opredelitve o formiranju cen za premog in elektriko. Poslovni odnosi med TOZD proizvodnja premoga in TOZD elektrarna naj se tudi v prihodnje vsaj načelno urejujejo tako kot doslej.

To so načelne pripombe, na osnovi katerih so posamezne skupine še dopolnile ali popravile ustrezne dele obeh dokumentov. Dokumenta bi morala iti v javno razpravo do srede februarja - za točen datum so se že dogovorili na zadnji seji akcijskega odbora, ki je bila 20. januarja.

Dalje na 2. strani!

SREČNO

Celje - skladišče

D-Per
65/1974

5000013528,7/8

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

Nadaljevanje s 1. strani!

Čas, ki je na voljo za zaključno pripravo dokumentov in za razpravo, je v resnici zelo kratak, to pa zato, ker moramo biti samoupravno konstituirani že pred sprejetjem ustave - in predno se izteče rok za uveljavitev zakona o elektrogospodarstvu. Vse to pa pade nekje na marec - april.

Tov. Bole je v prostem pogovoru, ki je sledil pregledu gradiva z zadnje seje delovne komisije, izrazil tudi misel, da so lahko sedanje vzdrževalne kapacitete /npr. ESO/, če jih na posrečen način združimo, zarodek nečesa, kar bo povsem spremenilo podobo doline. Iz razdrobljenih obratov se lahko razvije prava industrija, saj že sedaj razpolagamo s precejšnjim človeškim in materialnim potencialom.

Izvirke iz omenjenih dokumentov bomo objavili v prihodnji številki. /v.o./

S 3.seje sveta delegatov

V petek, 28. decembra, je bila 3. redna seja SD, ki so se je udeležili člani sveta, predsedniki DS TOZD, vodje sektorjev, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in direktor RLV. Obravnavali so:

- izvajanje sklepov zadnjih dveh sej,
- predlog delovnega načrta za leto 1974,
- predlog za investicijo v TOZD PZS in najetje kredita,
- predlog za drugačno vrednotenje delovnih mest in drugačen izračun OD ter dodatek za stalnost,
- imenovanje direktorja RLV in soglasje k imenovanju vodij TOZD,
- imenovanje delegata za samoupravni sporazum o delitvi OD delavcev OZD rudnikov.

Zaradi posebnih potreb seje so najprej obravnavali poročilo komisije za volitve in imenovanje direktorja RLV. Zaradi uspešnega dela dosedanjega direktorja ing. Malija je tov. Jelen v imenu komisije predlagal, da mu podaljšajo mandatno dobo za eno leto. Direktor ing. Mali se je zahvalil za zaupanje in pripomnil, da naj velja mandat le do takrat, ko bo končan postopek za združitev RLV, TEŠ in RŠC. Svet delegatov je predlog soglasno potrdil. Hkrati so delegati potrdili imenovanje vodij sektorjev, ki so isti kot doslej, ter vodij TOZD: ing. Slavka Janežiča za PP, Cirila Stojana za PGM, ing. Dragana Rogiča za PZS, ing. Viktorja Barleta za ESO in Iva Rahtna za zunanje obrate. V TOZD avtopark bodo morali ponoviti postopek imenovanja vodje. Nazadnje so imenovali še delegata za samoupravni sporazum o merilih za razporeditev OD delavcev OZD s področja rudnikov, tov. Slavka Vidmarja.

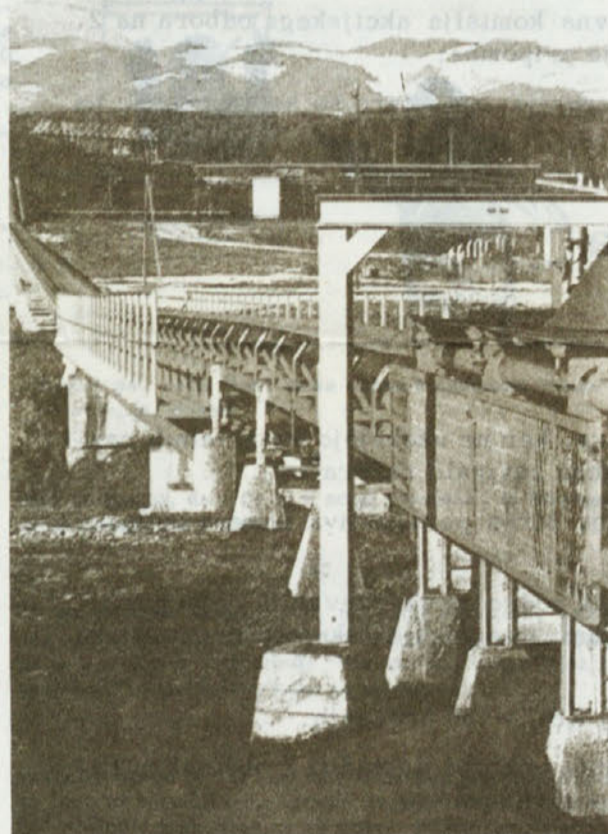
Delegati so nato poročali o tem, koliko so posamezne TOZD že predelale pravilnik o delovanju delavske kontrole. Nalogo so zadovoljivo opravili samo v ESO, v vseh ostalih TOZD pa bodo morali zadevo čimpreje urediti. Isto velja za pravilnik o delu organov upravljanja.

Ing. Seher je razložil delovni načrt za leto 1974. Opozoril je, da bo treba postavko 4 100 000 t izkopanega premoga zaradi izgub v Škalah znižati na 3 900 000 t - vendar pa bo zato kvaliteta premoga boljša. Delegati so izrekli na načrt naslednje pripombe:

- Izdelati je treba primerjalno študijo o produktivnosti dela za 42-urni in 48- ali večurni delavnik.
- Kaj vpliva na padanje učinkov?
- Da bi občutneje znižali stroške, se moramo odločiti za leto varčevanja na vseh nivojih: od jeklenih elementov v jami, kjer so še velike rezerve, do dela uprave.
- Zvišanje OD, ki ga predvideva načrt na 20 %,

- ne bo za vse enako, ampak bo različno glede na naravo dela in še druge kriterije.
- Nov obrat PGM je treba zgraditi v celoti, ker bo sicer prišlo do odlaganja, ki mu ne bo konca. To je potrebno že zaradi pravilne zaščite delavcev in delovnih mest.
- Čeprav vse kaže, da bo težko dobiti sredstva za obrat družbene prehrane, le-tega moramo zgraditi.
- Predvidevati je treba sredstva za kadre, ker jama Škale najbrž ne bo več v sklopu RŠC.
- Povečanje cene premoga za 30 % bo najbrž še vedno premajhno, da bi lahko izpeljali načrt. Zato bi kazalo z ustrezno utemeljitvijo zahtevati še višji odstotek povečanja.

Predlog za povečanje osnovnih postavk v listi vrednotenja delovnih mest in za povečanje akordnih postavk s spremenjenim dodatkom za stalnost izhaja iz neustreznega razmerja med stalnim in spremenljivim delom OD. Sedanje razmerje je namreč povzročalo precejšnjo zmedo, ker novi delavci niso dobili pravilne informacije o tem, koliko bodo v resnici zaslužili. Predlog torej predvideva, da bi stalni del OD predstavljal večji, gibljivi pa le manjši odstotek OD. Dodatek na stalnost se bo povečal od prejšnjih 8 - 17 000 na 12 - 54 000 S-din na zaposlenega.

Nadomestilo za povečanje življenjskih stroškov bomo izplačevali vsem enako. Še enkrat pa je treba poudariti, da bomo 20-odstotno povečanje OD lahko uresničili samo tedaj, če bomo uspeli z zahtevo po višji ceni premoga.

To v neki meri velja tudi za ves načrt dela.

Direktor RLV je nato obvestil delegate, da bodo vsi jamski delavci oproščeni davka od skupnega dohodka občanov, ki bo nastal zaradi nadurnega dela. V zvezi z otroškimi dodatki pa bo skupščina, kot vse kaže, dvignila cenzus za vse delavce vseh panog.

Na koncu je svet delegatov pooblastil direktorja RLV za podpis pogodbe o nakupu IBM računalnika in za podpis pogodbe za pristop RLV v kolektivno članstvo Društva inženirjev in tehnikov Jugoslavije.

Sklepe 3. seje bomo v celoti objavili v Informatorju, sedaj pa samo nekaj besed o odobreni investiciji v TOZD PZS.

Obrat plastike in zaščitnih sredstev bo v tem letu uvedel novo proizvodnjo plastičnih niti in pihane embalaže, za kar ima že zagotovljeno tržišče. Stroje za to proizvodnjo bodo kupili pri italijanski firmi COVEMA, ki zahteva zanje 115 milijonov LIT, domača oprema pa bo stala

1 100 000 dinarjev. Plačilni pogoji so ugodni. Pet odstotkov vsote je treba plačati v januarju 1974, 10 % ob dobavi opreme /marec, april/, 85 % daje COVEMA na kredit za 5 let po 7,5 % obresti.

Še enkrat: vse sklepe s 3. seje SD bomo objavili v naslednjem Informatorju! /v.o./

Kaj prinaša delovni načrt za leto 1974?

Proizvodnja premoga

- Proizvodnja premoga bo znašala 3 900 000 t v 289 delovnih dneh.
- Prodajne cene premoga se bodo morale povečati najmanj za 30 %.
- Zaradi odkopavanja in podpiranja s sodobno mehanizacijo predvidevamo precejšnje povečanje odkopnega učinka v Zahodnem polju in tudi v Stebru 8.
- Struktura materialnih stroškov v jami bo naslednja:

Vrsta mat.	nač. za '74 din/t	dos. '73 din/t	'74/'73 %
jekl. podporje	8,08	4,23	191,0
elekt. energ.	4,16	2,61	159,4
el. deton.	0,58	0,39	148,7
razstrelivo	0,91	0,65	140,0
Skupaj	13,73	7,88	174,2

- Stalni stroški pa bodo:

Naziv str.	nač. '74 din/t	dos. '73 din/t	'74/'73 %
rud. škoda	5,87	4,00	146,8
invest. vzdrž.	3,01	2,19	137,4
amortizacija	11,43	9,53	119,0
Skupaj	20,22	15,72	128,6

- Osebnih dohodkov se bodo povečali zaradi višjih življenjskih stroškov in zaradi predvidenega porasta storilnosti. Primerjava je naslednja:

Načrt OD za '74 din/t	dos. '73 din/t	'74/'73 %
59,95	47,34	126,6

V tem povečanju so všteti tudi vsi prispevki za nadurno delo, zato je to nekoliko višje od tega, za kolikor se bodo OD realno povečali - seveda le, če bodo ugodili povišanju prodajnih cen premoga.

Vrednost proizvodnje za leto 1974 v drugih TOZD

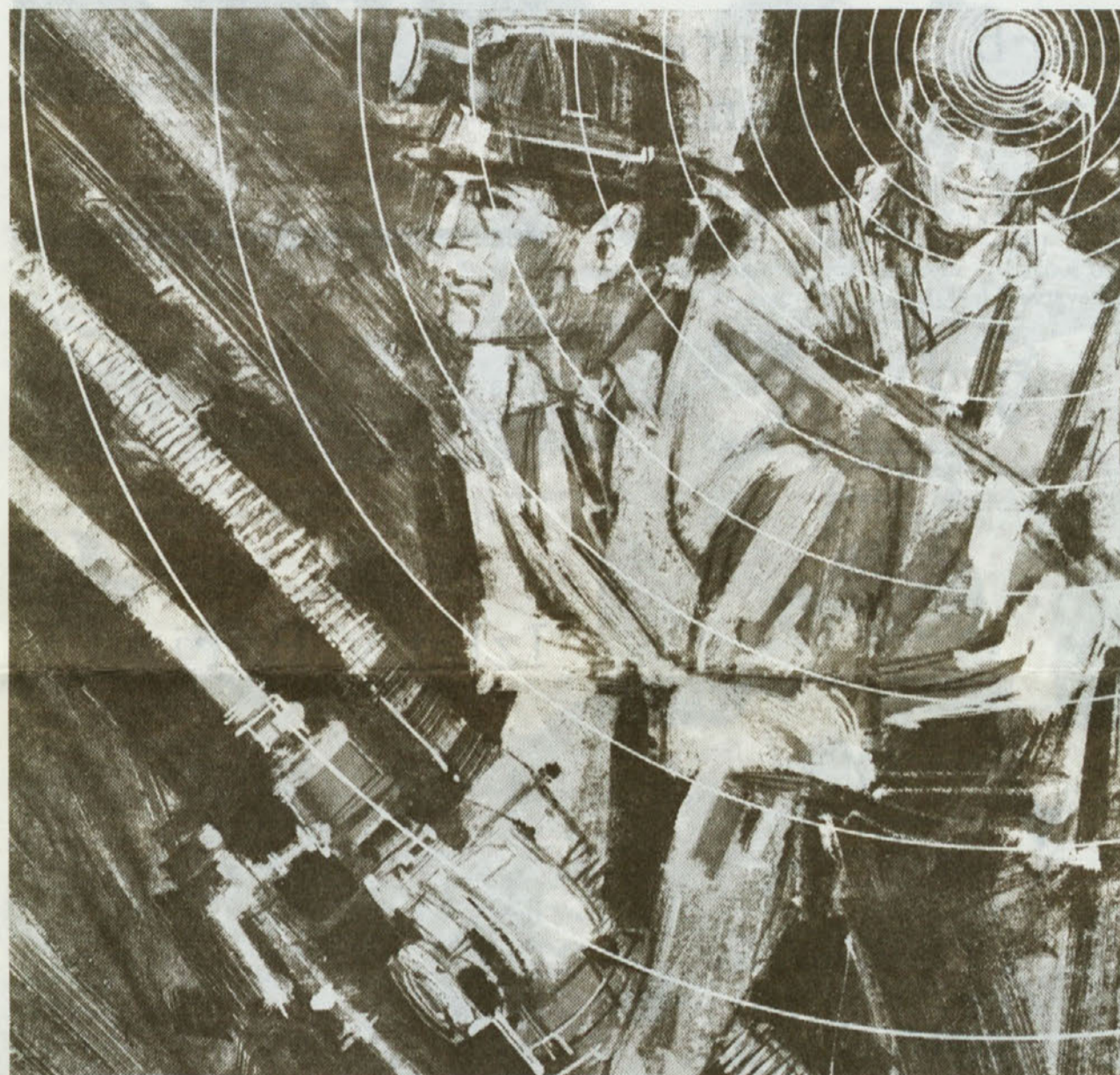
Enote	dos. '73 din	nač. '74 din	'74/'73 %
ESO	70 262 000	91 953 281	130,8
ZO	30 381 000	39 593 954	130,3
Avtopark	12 300 000	15 324 654	124,6
PZS	11 190 000	33 963 000	303,5
PGM	16 748 000	13 806 412	82,4
Tiskarna	1 970 000	2 700 000	137,0
Jam.gr.	13 400 000	10 049 904	75,0
Raziskave	9 400 000	10 646 000	113,2
Skupaj	165 651 000	218 037 205	131,6

osn. dejavnost 529 673 404 din
pom. in str. dej. 279 617 620 din

Skupaj RLV 809 291 024 din

Načrt za delitev dohodka

CELOTNI DOHODEK /z izrednimi dohodki/	811 636 024 din
posl. str. 1	454 231 958 din
posl. str. 2	456 576 958 din
DOHODEK	355 059 066 din
pogodb. obveznosti	8 962 000 din
zakonske obvez.	43 937 236 din
osebni dohodki	281 535 925 din

- V enoti PGM bodo imeli trimesečni izpad proizvodnje zaradi selitve celotnega obrata na novo lokacijo. Razen tega bodo v tem obratu delali le 42 ur na teden.
- V TOZD Plastika in zaščitna sredstva bodo letos uvedli proizvodnjo pihane embalaže /kozarci za jogurt/ in v celoti proizvedli 260 t trakov, 380 t niti in pramen ter 200 t pihane embalaže.
- Avtopark: cene vozniških kart pri lokalnem avtobusnem prometu bodo znašale:

- polna cena mesečne karte	90,00 din
- od tega plača delavec sam	40,00 din
- razlika na skup. str. TOZD	50,00 din
- V tiskarni bodo zaradi razširitve proizvodnje nabavili fotostavni stroj.
- Na RLV bomo na novo zaposlili 153 delavcev - od tega v PP 88.
- Skladi RLV bodo porazdeljeni takole:

- sklad skupne porabe	9 745 000 din
- stanovanjski sklad	21 871 431 din
- sredstva za investicije	146 872 000 din
- Predvidena vrednost proizvodnje za leto 1974 bo:

DOBIČEK 23 623 905 din
rezervni sklad 7 101 181 din
skupne rezerve 826 136 din
poslovni sklad 5 000 000 din
sklad skup. porabe 10 696 588 din

- V zvezi z gostinsko dejavnostjo bo nov način izplačevanja regresov zahteval naslednja sredstva:

- prispevek za letovanja	2 400 000 din
- prispevek Fiesi in drugim domovom	350 000 din

Skupaj 2 750 000 din

- Stanovanjska enota, ki bo zaposlovala 41 delavcev, bo ustvarila 3 310 000 dohodka. Investicijskih sredstev bo zbrala za 25 090 000 din. V letu 1974 je predvideno dokončanje naslednjih objektov:

- 54-stanovanjski blok ob Prešernovi cesti in
- 168-stanovanjski blok ob Jenkovi cesti.

Skupno 222 stanovanj.

Začeli pa bodo graditi 360 novih stanovanj:

- 60 ob Jenkovi cesti,
- 250 Šalek - Bevče,
- 50 pod Kidričevo cesto - vključen družbeni center s prostori za prehrano in razvedrilo samskih delavcev.

Iz načrta za januar

V sklopu letnega načrta 3 900 000 t je bil za januar predviden naslednji obseg proizvodnje po posameznih enotah in za rudnik kot celoto:

ODKOPI

dni nač.	VZHOD	STEB.8	ZAHOD	SKUPNO
25	150 000 t	50 200 t	95 700 t	295 700 t

SKUPNO RLV

nač.	skupno/dan	skupno/mes.
	13 828 t	345 700 t

V januarju bomo delali vse sobote. Predlagano je bilo, da bi bila sobota, 5. jan., plačana 100-odstotno - sobote, 12., 19. in 26. januar, pa 150-odstotno.

VZHOD

V vzhodnem polju so predvideli, da bodo prelomniške cone vplivale na slabši napredek odkopov, kar bo poslabšalo učinke. Zaradi povečanih pritiskov v smernih progah je bilo treba ojačiti vzdrževanje. Strojno obnavljanje prog so sklenili pospešiti.

ZAHOD

OMKT 1 v plošči IV/2 je imel prve dni slabe pogoje odkopavanja in veliko vzdrževalnih del v odvoznih progah.

STEBER 8

Za odkopno fronto je manjkalo okoli 40 delavcev. Zaradi poostrenih varnostnih ukrepov so menili, da bo storilnost manjša. Delovna enota je hidravlično podporje vzdrževala in popravljala sama.

PRIPRAVE

Predvideli so težave pri vrtalnih garniturah, ki so izrabljene zaradi obsežnega podvrtavanja. Manjkale so tračnice lažjega tipa za dostavo materiala.

JAMSKÉ GRADNJE

Delali so na k. -62, k. -72 in na vpadniku k. -72, največ pa pri odvodnjavanju.

ZRAČENJE

Med drugim so si zadali nalogo, da naredijo požarne zidove v IV/1 OMKT plošči in sanirajo ogreve v prečnikih na k. -43 in III/2 OMKT plošče.

KLASIRNICA

Predvideli so, da bodo v treh drobilcih zdobili 100 000 t kosovca in še posebno skrb namenili rednemu obratovanju črpalk, delu za vzdržbo jaška in izvoznih naprav Škale, žerjavov ZO, transportne mehanizacije TEŠ ter montaži in demontaži ventilatorja AEREKS.

ESO

Opomnili so, da materiala ne dobavljajo v roku; manjkalo je vzmetnih zatičev, vzmetno jeklo za Salzgitter, kot tudi vodila verig, dna žlebov, ferofleksi in vzmetni zatiči.

ZUNANJI OBRATI

Sklenili so pospešiti dobavo lesa, ker ga bi sicer v marcu-aprilu manjkalo.

AVTOPARK

Menili so, da je stanje avtobusov kritično in da tudi krpan še ni naročen.

PGM

V decembru so proizvedli 3 000 000 opečnih enot - 100% plana. Za januar so predvideli proizvodnjo 3 400 000 opečnih enot.

PZS

Za ta mesec so načrtovali 25 t plastičnih trakov in 6 t niti.

Prispevek iz jame

Največji cilj nas rudarjev čimveč odkopne mehanizacije

V današnji situaciji je največji cilj nas rudarjev, da si zagotovimo čimveč in čim boljše odkopno mehanizacijo, kajti samo ta lahko ima tisto "nadčloveško" moč, s katero se da doseči večji učinek in manjše trpljenje pri jamskem delu.

Ta cilj pa ni enostaven in zahteva tudi in posebno od nas rudarjev dodatno strokovno usposabljanje. Doseči pa ga je treba, saj se zavedamo, da ga narekuje nuja, da pri skoraj nespremenjenem številu jamskih delavcev dvignemo proizvodnjo za več tisoč ton mesečno. Če ga ne bomo dosegli, bo naša jama postala nerentabilna.

In v čem je treba videti doseganje tega cilja?

Predvsem v tem, da bomo čimbolj opremljeni z različnimi rudarskimi stroji, s katerimi že žanjemo nadpovprečne uspehe, se pravi, dosegamo večjo proizvodnjo z manjšim delovnim naporom in tveganjem.

OMKT, na primer, je že eden teh sodobnih strojev oziroma kompleksov. Saj, če pogledamo navadno in OMKT čelo, vidimo precejšnje razlike - neglede na to, da nihče ne more reči, da je delo na OMKT čelu lahko; v jami je treba povsod trdo delati. Vendar, dejstvo je, da najtežja pridobivalna dela na navadnem čelu /vlačenje in nameščanje stojk in stropnikov, prestavljanje transporterja, vlačenje verige ter dviganje in premeščanje žlebov transporterja/ - opravljajo rudarji, na OMKT čelu pa so podobna dela v glavnem mehanizirana, kot je mehanizirano tudi samo "kopanje" premoga. Delovni čas zato lahko rudar koristno in z manj napreznosti porabi za čiščenje čela za napredovalno pridobivalnim strojem /za odstranjevanje premoga med hidravličnim samopomičnim ščitnim podporjem - sekcijami, in ob transporterju/ ter za zavarovanje stene, rudar strojnik pa za skrbno upravljanje stroja; zlasti za to, da pazi, da rezalni boben ne tolče po stropnikih sekcij, kar bi zatopilo nože. Odgovorni kopači spredaj in zadaj pa morajo do prihoda stroja med rezanjem in vračanjem pripraviti križišče. Kot vodja navadnega pa je tudi vodja OMKT čela odgovoren za vse moštvo in čelo kot celoto.

Odkopna mehanizacija tudi vir našega osebnega zadovoljstva

To pa ne samo zato, ker nas rešuje najtrših del, ker z njo več pridobimo in več zaslužimo; uvažanje odkopne mehanizacije je vir našega zadovoljstva tudi zategadelj, ker z njo stopamo v štric s splošnim napredkom v tehniki in družbi; ker se lahko ponašamo, da tudi mi rudarji hodimo v korak z novimi znanji in prispevamo k reševanju potreb, da se ta znanja potrjujejo in razvijajo v korist vseh ljudi.

Ko se po delu okopaš, oblečeš v navadno obleko in vračaš domov, na zunaj ne izgledaš drugačen kot drugi - navznoter pa ti ostane zavest, da si ob pomanjkanju energetskih virov rudar, in to te navda s ponosom, ker veš, da se veliko živega sodobnega življenja okrog tebe lahko odvija samo zato, ker si delal tam spodaj ...

Ivan Jelen,
OMKT ZAHOD

PREKLICUJEM - Veljavnost plačilnega kartončka RLV, št. 799; Ivan Mravljak /Ravne 150, Šoštanj/.

Solidarnost za solidarnost

Predstavniki sindikata RLV so pred novim letom obiskali bolne člane kolektiva, ki se zdravijo v bolnici Slovenj Gradec, Celje, Vojnik in v zdraviliščih Topolšica in Ravne nad Šoštanjem, ter jim izročili novoletna darila. Za tiste, ki se zdravijo doma, pa je sindikat organiziral novoletno pogostitev in obdaritev v Delavskem klubu.

Skrb sindikata za svoje člane

Generalni direktor trgovskega in proizvodnega podjetja VELETEKSTIL iz Ljubljane je pred novim letom predstavnikom rudnika izročil 100 000 novih dinarjev kot novoletno darilo za zdravstveno rekreacijo rudarjev, ki so zboleli

pri svojem delu.

VELETEKSTIL je dal ta denar kot priznanje rudarjem, ki so delali prek normalnega delovnega časa med energetske krize, in tako pokazal, da se lahko solidarnost tudi vrača ...

Zimsko kopališče obnovljeno

- Nove, najsodobnejše čistilne naprave, ki so jih vgradili, zagotavljajo popolnoma čisto vodo.
- Kopališču so dodali savno, ki je funkcionalno povezana z bazenom.
- V kopališkem bifeju organizirajo zabavne večere in nudijo tudi topla jedila.
- Večjim skupinam prostore v kopališču rezervirajo.
- Izdajajo tudi abonmajske karte za kopanje.

Kopališče je odprto vsak dan od 7. do 21. ure.

Kolektiv KOC Velenje, TOZD storitve vam rekreacijo v tej svoji enoti toplo priporoča.

Podrobnejša pojasnila lahko zainteresirani dobijo v upravi TOZD storitve /telefon 85 564/, v pisarni rekreacijskega centra /telefon 85 572/ ali v kopališkem bifeju /telefon 85 573/.

Viator in Nedeljski dnevnik organizirata

Izlet v Pariz

Turistična agencija Viator bo skupaj z Nedeljskim dnevnikom organizirala 2-dnevni izlet v Pariz.

Odhod bo 23. 2. 1974 iz Ljubljane s Trga revolucije ob 5. uri. Z avtobusom do Brnika, nato pa z letalom DC-9 do Pariza. V letalu bodo postregli s hladnim obrokom. Prihod na letališče Le Bourget ob 8.20. Z avtobusom do Pariza, nato ogled mesta /Slavolok zmage, Palača Chaillet, Dom invalidov z Napoleonovo grobnico, Place de la Concorde, Elizejske poljane, Sacre Coeur/. Po ogledu namestitvev v hotelu. Popoldne prosto, večerja, nato po želji ogled predstave v enem revijskih gledališč /Follies Bergere, Follies Pigalle ali Moulin Rouge/. Prenočitev.

Drugi dan bo po zajtrku odhod z metrojem do muzeja Louvre, kjer si boste ogledali galerijo umetnin. Nato odhod do Eiffelovega stolpa, kjer se lahko po želji povzpnete tudi na vrh. Povrtek v hotel, do odhoda avtobusa prosto, vzlet letala ob 18. uri - prihod v Ljubljano ob 19.59. Izlet je plačljiv v dveh obrokih - drugi najkasneje do marca - in stane s kuponom Nedeljskega 1 150,00 dinarjev.

Prijave pošljite na: Viator - Trdinova 3, Ljubljana.

Vinko Ošlak

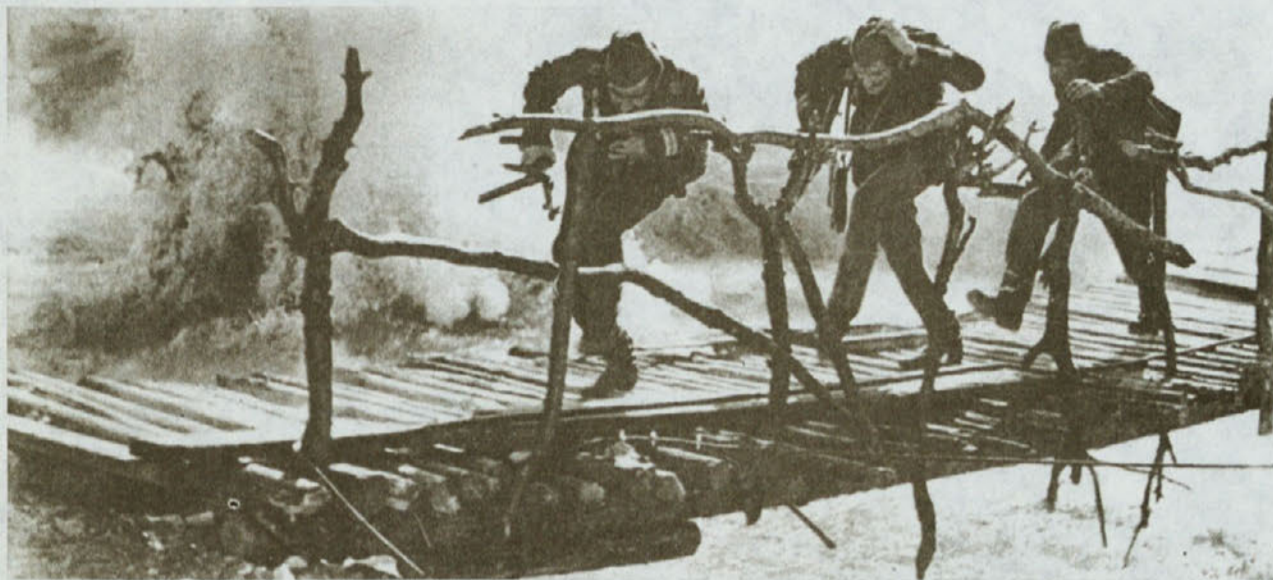
2

Novo v Knjižnici

C. Northcote Parkinson PARKINSONOV ZAKON

Mladinska knjiga je v prevodu Zore Debenak izdala že dolgo pričakovano, pol humoristično - pol poljudno resno knjigo o zakonitostih vodenja; Parkinsonov zakon ali prizadevanje za napredek.

Knjigo sestavljajo posamezne študije, ki vsaka po svoje

Na rob minulemu filmskemu dogodku v Velenju - Iz Deličeve Sutjeske: Vsa skrb ranjenim tovarišem, vsak korak preko Sutjeske so spremljale eksplozije bomb in granat

dokazujejo, kako se v ustanovah in podjetjih po zakonu, ki ga je avtor poimenoval kar s svojim imenom, začno razraščati: birokracija, nesposobnost, okorelost in druge podobne bolezni institucij.

Človek že po nekaj straneh dobi vtis, da nam vladajo norci, nesposobneži, ki so organizacijsko sposobni edino takrat, ko je treba sposobnejšemu človeku zapreti pot navzgor. Morda je slabost knjige v tem, da ne ponuja kaj dosti predlogov za spremembo opisanih razmer. Je pa res, da se dá tudi iz brezupnosti marsikaj naučiti. Dr. Joža Vilfan, ki je napisal knjigi spremno besedo, je zelo dobro opozoril na to, da so med Parkinsonovimi junaki portretirani tudi nekateri Slovenci - torej še en razlog več, da si knjigo preberemo.

Berthold Brecht POSILI GOSPODA JULIJA CEZARJA

Julija Cezarja, junaka in opisovalca galskih vojn, poznamo več ali manj vsi, če ne več, vsaj po imenu. Prav tako ni neznan nemški pisatelj, dramatik in literarni teoretik Berthold Brecht. Prav gotovo nam je še v spominu velika drama Mati korajža, saj smo jo pred leti gledali na televiziji; marsikdo pa nemara pozna tudi imenitno teoretično delo Dialektika teatra, ki bi ga morali proučiti vsi, ki se ukvarjajo z dramsko dejavnostjo ...

Tokrat smo v prevodu Dragane Kraigherjeve dobili roman, ki v obliki dnevniških zapiskov govori o tem, kako se je vojskovodja in politik - predvsem pa poslovni uspešnej, Julij Cezar, prebil do najvišjega položaja v sta-

rem Rimu. Ko beremo to besedilo, se nam kar naehkrat zazdi, da sploh ne govori o starih Rimljanih, o Juliju Cezarju, ampak o kakšni sodobni razviti državi in o kakšnem sodobnem pretkanem politiku, ki se kljub raznim "aferam" uspešno drži oblastne pozicije. Pa tega vtisa ne dobimo zato, ker je knjigo napisal avtor naše dobe; tudi če prebiramo stare pisce: Tacita, Juvenala, Seneko in druge, bomo ugotovili isto. Podobnost torej ne leži v sodobnemposlovnem besedišču, ki ga je Brecht vtkal v pisanje, pač pa v dejanski podobnosti socialnih gibanj v rimski in sodobni industrijski družbi zahoda. V čem je ta enakost? Naj citiram: "Toda pri tem nikoli ne pozabite, da veliko humanistično geslo - živeti in pustiti živeti - pomeni, - živeti - pač za tistega, ki pije mleko, - pustiti živeti - pa za kravo." Predvsem oba sistema razpadata. Na mesto "viteških" načel starih bojevnikov prihaja do izraza zvitost, korupcija, načelna nenačelnost; edino merilo je uspeh, uspeh v blagajni in v senatu. Seveda ta podobnost ni totalna. Gre za di-

alektično spiralo zgodovine, ko se stare stvari ponovijo - vendar na višjem nivoju. Ta "višji nivo" pomeni največkrat "učinkovitejši nivo", ki se kaže v številu ogo-ljufanih, razočaranih, maltretiranih in umorjenih, ki jih družba na nekem nivoju lahko producira ...

Thomas Mann TRI NOVELE

Tristan, Tonio Kröger in Smrt v Benetkah, so naslovi novel Thomasa Manna, ki so pred kratkim izšle v 136. zvezku knjižnice Kondor pri Mladinski knjigi.

Mann dá vsakomur nekaj užitnega. Preprostemu bralcu, ki ne gre dlje od razpleta nekega dogajanja, ponudi pri-kupno in tekoče berljivo zgodbo, ki je v tem planu dovolj razčustvovana, da bo pritegnila bralca. Drugače je z onimi, ki v vsaki stvari pogledajo pod kožo, ki imajo v sebi slo po spoznavanju in bolj pretanjene občutke. Tem pripoveduje Mann čisto drugačno zgodbo, skrito za površjem pripovedi. To je zgodba, ki se dogaja, odkar biva človeški rod; zgodba o nasprotju med brutalno, a uspešno silo človeškega mesa - in med vedno znova poraženim, a tudi vedno znova vznikujočim duhom, ki nareja in použiva lepoto, ki dojema svet "muzikalno", kot pravi avtor. Prečitajmo, kako označi to nasprotje: "Svet je poln tistega, kar imenujem nezavedni tip: in jaz jih ne prenesem, teh nezavednih tipov! Tega ne prenesem, vsega tega topega, nevednega življenja in delovanja brez spoznanja, tega dražljivo naivnega sveta okoli sebe."

Če prav razumemo, potem je umetnost - ali vsaj občutek

z a njo - tisto, kar nam lahko osvetli nezavedne plati življenja. Koliko je nezavednosti v nas, je lepo zapisal avstrijski filozof Günter Anders, ko pravi, da se za videzom visoke morale velikokrat skriva zgolj trdna navada ... Do česa pripelje nezavednost, pojasni Mann med drugim takole: "Vaš otrok, sin Gabriele Eckhof, pa uspeva, živi in slavi zmago. Morda bo nadaljeval življenje svojega očeta, postal meščan, ki bo trgoval, plačeval davke in dobro jedel; nemara bo vojak ali uradnik, nevedna in vrla opora države; v vsakem primeru brez čuta za umetnost, normalno delujoč stvar, brezvesten in zanesljiv, močan in neumen."

Kakšno pa je razmerje moči med meščanom, ki ima dosti denarja in moči, pa malo domišljije - in tenkočutnim umetnikom, ki je zapisan smrti /prizori iz zdravilišč so za Manna značilni/; navadno jetiki - poklicni smrti pisateljev in duhovitih žensk? Pisatelj reši problem takole: "Zakaj to pismo - tudi v tem sem pošten, gospod ni nič drugega kakor dejanje maščevanja, in če je le ena sama beseda v njem zadosti ostra, bleščeča in lepa, da vas bo prizadela, vam dala občutiti neko tujo moč, vam za hip omajala vašo robustno ravnodušnost, bom vriskal od veselja."

S temi skopimi odstavki nisem mogel kdove kako dobro predstaviti knjige tako odličnega mojstra, kakršen je nemški pisatelj Thomas Mann, ki ga Slovenci poznamo že po romanih Čarobna gora, Dr. Faustus itd. Knjigo vsem toplo priporočam!

Rudi Šeligo POGANSTVO

Pri Cankarjevi založbi je izšla knjiga sodobnega slovenskega pisatelja, ki sodi v mlajši pripovedni rod, zrasel z revijami Beseda, Perspektive, Problemi ... Bralci prav gotovo poznajo naslove njegovih del: Stolp, Triptih Agate Schwarzkobler, Ali naj te z listjem posujem /iz tega je nastala tudi uspešna radijska igra/ - in zdaj je pred nami obsežnejša zbirka novel - Poganstvo. Njegovo pisateljevanje se zgladuje pri francoskem chosizmu /la chose = stvar/, za katerega je pri nas Taras Kermauner iznašel novo ime - reizem /res, -i = stvar/. Filozofska teza takega pisanja je v tem, da se izniči vrednostne lestvice, vse se reducira na stvar; stvar pa je stvari enaka, če ne drugače, potem vsaj po bistvenem - da namreč biva. Reizem s tem tudi razbije organizacijo snovi v višje oblike, saj, na primer, pri opisu človeka vsi deli telesa, in tudi deli delov, nastopajo popolnoma samostojno, služeč samo sebi in svojemu življenjskemu vzgonu, nikakor pa ne kakšni višji organizaciji snovi ali organov. Prav v takih opisih je Šeligo neprekosljiv mojster, saj njegovo skraja neutemeljeno dlakocepstvo nenadoma zaživi zanimivo - in kljub reističnim načelom - vsebinsko življenje. Filozofska podstat reizma je logična posledica večstoletne vladavine tomistične podrejenosti in smotrnosti, ki se v socialnih teorijah kaže kot zagovor nasilja v imenu skladnosti in smotrnosti. Reizem je tudi upor proti počlovečenju nečloveškega, ki bi se zaradi sedanjih ekoloških težav skoraj sprevrgel v najhujši antihumanizem, v protismotrnost, v najdoslednejše razdrabljanje. Reizem kot literarna metoda je iznajdba mikroskopa, pod katerim zaživi novo rastlinstvo in živalstvo, ki se, ne meneč za funkcionalistične špekulacije, vede po svoje. Na neki način najbolj značilna novela: Odgovori in baterije, nam uspešno prikazuje, kako gredo drug mimo drugega - stvari človeka, torej njegovi telesni deli - in stvari človeštva, torej njegova socialna vprašanja. Pri vsem tem pa je res, da je branje Šeligove proze naporno, kot je naporno vse, kar je izven vsakodnevnega pripovedovanja. Z dogodkov vsakdanjega sveta težko preidemo med dogodke enakovrednih substančnih strdkov. Kje se stvari bolj dramatično odvijajo, bo presodil bralec sam.

Marija Vogrič ZAZNAMOVANI

Roman Marije Vogrič Zaznamovani /založba Obzorja v Mariboru/ ima izrazite klasične značilnosti, saj je ves naravnian v to, da dokaže neko tezo, ki nam jo pisateljica sporoči že takoj v začetku. Teza je znana, gre za to, da se ničesar ne dá doseči s silo, da je dobra vzgoja le tista, ki uporablja isto stvar kot metodo in cilj - namreč dobroto. Drugi del teze pa govori o tem, da smo krivi vsi, kaznovani pa samo nekateri, da je kaznovan zgolj tisti, ki kaže znake - mi, ki v resnici lahkohamo za brezbržnostjo, torej tudi asocialnostjo, pa ostane-mo nedotaknjeni še vnaprej. Z idejne plati romanu torej ni kaj očitati. Vse kar je zapisano, nas prevzame in angažira, postajamo vznemirjeni in se začudeni sprašujemo - Kako je mogoče?

Nekoliko drugače pa je s čisto literarnostjo besedila. Idejna zasnova je najbrž nesporna, je pa nekaj spodrs-ljavev v stilu in zgradbi, ki jih mimogrede opazimo. Pi-sateljica je nekako ušlo vse skupaj iz rok, ko je v zago-nu zgodbe pozabila na to, da narava in miselnost gojen-cev v popravnem domu ne more biti istovetna z naravo in mislijo pisateljice. Mišljenje prestopkov je v romanu popolnoma skonstruirano; če že naj dokazujejo avtoričino tezo, potem naj raje store to z živimi dejanji kot

